

dam e resina: K. Salomon, cui videtur suffragatus Eugubinus, radicem esse candidam, teriam, & puram. Qui omnes similem humanæ unguis docent. Incognita est veteribus Herbaris hujusmodi herba, aut radix, aut resina; Theophrasto, Dioscoridi, Plinio, & cæteris, quos in opus de Hist. Plant. retulit Rovillius. Satis frigide Vatablus hic, vas ex onyche unguentarium esse putat. Melius ex 30. ungula aromatica pellucida instar unguis ab eodem appellatur. Igitur quam Moyses Exo. 30. vocat onycham, & Siracides hic unguam, eam describit Dioscor. l. 2. c. 8. his verbis: Onyx conchylii tegumentum est, ei simile, quo purpura tingitur, quod in India nardiferis paludibus invenitur, suavem ideo spirans odorem, quod conchyliis inibi nardi pabulo vescantur. Consonat Joachimus Camerarius verba premens nostri Ecclesiastici. Onyx, seu unguis odoratus est crusta conchylii Indici spirans odorem nardi, à similitudine unguis humanæ sic appellata. Unguis hic, jucundè cum fragra-ret, contundebatur, & aromatariis deserviebat.

Vatab.

Exo. 30. Dioscor.

Camerat.

Gutta quid?

Stacte quid?

S. Hieron.

Dioscor.

אבולח

Cant. 4. 14.

longè diversum à myrrha præ se fert nomen abaloth: quod si ita non esset, Scriptura sacra non distinxisset, interpositâ conjunctione, myrrham, & guttam. Doctrinæ ergo & religionis erit, quam ipse Vulgatus generalis significationis vocem guttam vel stactem in Psal. 44. 9. & in nostro Ecclesiastico usurpavit, ad aloes succum, quem in Proverbis, & in Canticis expressit, revocare. Atque ita censet doctissimus quisque, & Hebraicè scientissimus Interpres, Pagninus, Vatablus, Genebrardus, Arias Montanus, Eugubinus, Complutenses, Bellarminus, & alii in Pf. 44. 9. Confirmo hanc opinionem auctoritate S. Athanasii libr. 2. contra Arrianos, & S. Hieronymi Epist. 140. qui dum myrrham & guttam Versus Davidici conferunt cum myrrha & aloë Joannis Evangelistæ c. 19. 9. satis apertè docent, guttam succum esse aloës.

Gutta ad Aloes succum referenda.

Aloes dote: eximia amaritudinis esse, ait Dioscorides l. 3. c. 22. Gustu amarum Plinius vocat lib. 27. Dioscor. Plin. 4. Amarissimi succi nobilissimam esse voluit Dioscorus lib. 7. Orig. c. 9. Violenter amarum. Mesues Damascenus libr. 2. c. 1. Lege Genebrardum in Psal. 44. 9. Rufus, Aloës succum gratum esse ac suavem odoratui, constare videtur ex Prov. 7. 17. Cant. 4. 14. Joan. 19. 39. ubi S. Bonav. collatione 86. citat Christi discipulum Papiam in lib. quem inscripsit, Explicatio sermonum Domini, dicentem: Aloës in India, & in Arabia gignitur, & est odoris suavissimi. Adde Dioscoridem lib. 3. c. 22. in Codice Ruelli, Mesuem Damasc. lib. 2. de medicam. Simpli. c. 1. qui à bono odore aloem laudant. Fallopius in Tract. de simplici medicamento purgante c. 32. §. 2. docet, præferendam aloëm boni odoris inclinantis ad odorem myrrhæ. Lege Brabum Salmanticensem Medicum lib. 3. de curandi ratione c. 7. Bulchafinum lib. 27. Tract. 2. Denique, præter odorem, & amaritudinem duplex inest virtus aloës, utraque apud Philosophos naturales fatis celebris. Est enim aloë inter purgantia simplicia omnium præstantissima; inter præservantia verò secunda post myrrham. De purgatrice aloës virtute præ cæteris scripsit Mesues Damascenus lib. 2. c. 1. Plinius lib. 27. c. 4. Brabus lib. 3. c. 7. & communiter Medici. Purganti addunt præservantem aloës virtutem idem Mesues ibidem, Costæus in Adnotatione, Levinus Lemnius in explicat. Herbarum Biblicarum c. 21. Vueckerus sect. 16. Antidotarii, ubi ita: Sic præcavet ut ejus creber usus sensuum instrumenta, & corpus reliquum nullo insanabili affectu tentari sinat; sed sensus acuat, cogitationem reddat meliorem.

S. Bonav.

Fallopius.

Vueckerus.

Libanus non incisus quid?

Thus.

& odoratissimum appellatur. Cujus meminit Plinius lib. 12. c. 14. Præcipua autem gratia est manmose, cum hærente lacryma priore consecuta, alia miscuit se. Singula hæc manum implere solita invento, cum minore diripiendi aviditate lenius nasci liceret. Græci stagoniam, & atomam tali modo appellant. Id est, stillatim emanantem, & non sectum, non incisum. Quod ex Dioscoride mutuatus est libr. 1. c. 70. Uterque Auctor plures Thuris virtutes enumerant: duplicem præsertim. Alteram, quod oculorum caliginem discutit. Avicenna libr. 2. c. 5. 2. scribit, thus rationem corroborare, id est, sensibus rationis administris. Alteram, quod ad aurium dolores cum vino infunditur, magno nempe præsidio. Thuris odor magnarum rerum symbolum est in sacris litteris orationis præsertim ac religiosi cultus Deo debiti. Unde thus facio, non solum apud rebus, id est, odorem facio, sed à thus, id est, sacrificio, nonnulli putant.

Plin.

Dioscor.

Avice.

Balsamum non mixtum quid?

Dioscor.

Plini.

In Ecclesiastici verbis alluso sit ad thymiamatis sacri compositionem, Exo. 30. 34.

Exo. 30. 23.

fimo aromatum odore symbolicè designari ce-leberimam alicujus famam, nomen, notitiam, opinionem, existimationem. Docet Paulus 2. Corinth. 2. 14. Odorem notitia sue manifestat. per nos Deus in omni loco, quia Christi bonus odor sumus Deo. Et Salomon Eccles. 7. 2. Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa. Et Siracides noster c. 49. 1. Memoria Josæ in compositione odoris facta opus pigmentarii. Nomen & memoria pro fama & existimatione sumpta, suavi unguento præferuntur, quia longius funduntur, diuturnius persistunt, suavius sentiuntur. Nos etiam Hispanè dicimus: de lo buen nombre, tiene buen nombre, id est bona fama. Vide S. August. tract. 50. in Joan. & lib. 3. de Doctr. Christ. c. 12. Odor bonus bona fama est. Vide S. Gregor. Homil. 21. in Evang. de odore pro fama, rumore, & opinione. Lege ad c. 1. Cant. v. 2. Genebrardum, Cyprianum Cisterciensem, Sotomajor, & Sanctum nostrum.

Aromatum odor symbolicè designari ce-leberimam alicujus famam, nomen, notitiam, opinionem, existimationem. Docet Paulus 2. Corinth. 2. 14. Odorem notitia sue manifestat. per nos Deus in omni loco, quia Christi bonus odor sumus Deo. Et Salomon Eccles. 7. 2. Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa. Et Siracides noster c. 49. 1. Memoria Josæ in compositione odoris facta opus pigmentarii.

1956 Subinde jam perspicua extat nostri argumenti intelligentia: quippe autumamus in illis versibus 20. & 21. Ecclesiastici, sermonem esse de Christi Jesu, ac Virginis Matris celeberrima fama per universum Orbem diffundenda, odorum ad instar fragrantissimum, mediâ utique doctrinæ Evangelicæ prædicatione, & dilatatione, hanc Jesu, & Mariæ, nostræque redemptionis œconomiae suaveolentiam spirante. Et quia fama hæc multo futura erat celebrior, quàm illa, quæ in veteri lege Synagogam perfudit; idcirco Siracides, in celebrioris Dominici, & Mariani nominis symbolum, plures assumit aromaticas species. Hæc interpretatio valde est acolutiæ nostræ consona: nec dissonant expositores sacri, quandoquidem ipsi aromata illa ad Sapientiae divinæ notitiam longè lateque sparsam referunt.

Camara; Lyranus

TEXTUS ILLUSTRATUS

De Christo Domino.

SECTIO XLVII.

Post Dominicæ Incarnationis œconomiam, divinum nomen & se latius ad Gentiles extra Israeliticos terminos extendit, & ubique gentium habetur illustris.

1957 A ntequam Deus ex Matrè Virgine nasceretur homo verus, & redemptionem attulisset, salutemque hominibus; latebat ejus nomen & fama intra Judææ angustias; uti Psalmodus canit Psal. 75. 1. Notus Pl. 75. 1. in Judæa Deus, in Israel magnum nomen ejus. Quod si Dei fama quandoque ad Gentiles perlata est, & illi pauci fuerunt, & Israelitarum Numen venerabatur timore ejus perterriti, quem potentem agnoscebant ex præliis, quem potentem agnoscebant ex præliis, quem potentem agnoscebant ex præliis, quem potentem agnoscebant ex præliis.

atque ex tot patris mirabilibus. Qua de re confule Lorinum in Acta c. 2. 9. & cap. 8. 27. Serarium 2. Macha. 3. 35. notabili 3. Mendocam in 1. Reg. c. 4. n. 9. in expositione literæ, Sanctium in 3. Reg. 8. 41. & in Pl. 67. Erat igitur angusta divini nominis fragrantia, angustus synagogæ odor Judææ limites non excedens; non enim nisi solos Hebræos lex Moyfi à Deo data obstringebat; uti ostendunt Pererius in c. 2. Epist. ad Rom. disputat. 6. Tena in c. 8. ad Hebræ. difficul. 5. n. 13. Valentia tom. 2. disp. 7. q. 7. puncto 2. Becanus Analogiæ c. 5. q. 6. Ubi verò primùm Deus corporatus hominibus apparuit, & Evangelii lux, adeò diffusus divinæ notitiæ odor, ut vel occupatos Gentilium sensus invaserit per omnem terram, & usque ad fines orbis terrarum. Sic mirificè recreatæ innumeræ nationes Christi sunt additæ Deum unum & verum venerandæ agnoscetes. Quò utique spectat Siracides nosser, dum incarnatam Sapientiam, non uni aromati, sed pluribus, iisque præstantissimis, omnigenæ fragrantia & virtutis, assimilat. Rem totam illustremus.

1958 In primis ex Regio Cantore Pl. 44. qui totus de Christo & Ecclesia est, juxta commune Græcorum, & Latinorum Patrum, Hebræorum Doctorum, & Chaldæi placitum. Vel ipsa Psalmi inscriptio mirum spirat Christi odorem. In finem pro iis, qui commutabuntur, filiis Core, ad intellectum. Efferas, ut alibi prænotavi, in Christum (qui finis legis appellatur ad Rom. 10. 4.) vel Victori, triumphatori, aut in victoriam, & triumphum; pro floribus, pro liliis, pro rosis, filiis Calvaria, ad eruditionem, & sapientiam. En lilia, en rosæ, en flores suaveolentes sparguntur, ut suavissima corporati Verbi fragrantia commendetur, quæ per orbem diffusa, innumeri populi commutati sunt, spretâ Deorum veneratione ac Dæmonum tyrannide: de qua gloriose triumphavit Deus ipse carne indutus. Vates deinde, Dominicæ Incarnationis, & passionis mysterium, magna inardescens studio, concinit: Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime. Ubi Hieronymus: Induere carnem pugna contra Diabolum, & libera genus humanum. Hesichius in Catena Græcorum: Accingere gladio super femur, id est, cruce in carne. Rursus, quasi jam præ oculis haberet Verbi Incarnationem, & hominum redemptionem, triumphos illius celebrat, regniq; perpetuitatem, nec non quatuor virtutes, quibus mundum triumphavit. Postea suavissimâ Christi perfusus fragrantia, non aliam esse dicit, quam divinitatem hypostaticè humanitati unitam, & copiosissimam item gratiarum affluentiam supra universos iustissimos etiam homines: Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea (id est, ob hunc finem, ut nempe iustitiam diligeres, & odio haberes iniquitatem) unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Oleum non purum, sed nobilissimis permixtum aromatis, unguentum videlicet pretiosissimum appellat tum divinitatem, tum gratiam sanctificantem, aliaque Spiritus sancti divina munera, quibus Christi Humana natura fuit inuncta & consecrata. Unguentum lætitiæ, sive ut Chrysostomus habet in hunc Pl. elegantia, ornamentum, gloriæ, ut significaret divinus Vates, hanc Divinitatis effusionem, & Christi fragrantissimam unktionem futuram Deo esse gloriosissimam.

Per Incarnationem quoque versus effusus divina notitia odor.

Pl. 44. 1.

S. Hier.

Hesichii.

1959 Subinde concludit: Myrrha, & gutta, & castia à vestimentis tuis, à domibus eburneis; ex quibus delectaverunt te filia Regum in honore tuo. In exemplari: Myrrha, & aloë, & castia omnia vestimenta tua. Quasi dicat: Ad eò abundè unguento imbuta pretiosissimo vestimenta tua, ut non illo infecta, sed ex illo confecta; imò nihil aliud quam pura myrrha, aloë, & castia esse videantur. Vestimenta Christi appellat humanam ipsius carnem, uti universi fermè docent Davidis Interpretes: nec insueta sacris litteris translatio, ut claret ex Isai. 63. 1. A domibus eburneis dixit; vel, uti ex Hebræo & Græco superius transiit; à templo elephantino, ab Arce, à Regia, à Palatio firmo, robusto, electo, mundo: id est, ut ego interpretor, ab utero Virgineo, à Maternis visceribus purissimis, à Matre electa, munda, mundissima; unde Christus odoratissimus processit, ut suo odore sua vissum totum orbem perfunderet, id est, publicâ notitiâ, famâque celeberrimâ, symbolicè quidem designatâ pretiosissimis illis aromatibus myrrha, aloë, & castia à Christi humanitate Divinitati unita persluentibus. Quid verò inde? Vates exprimit: ex quibus delectaverunt te filia Regum in honore tuo. Illud, ex quibus, perinde est, ac propter quæ, sive sacros confules auctores, sive humaniores. Ex sacris Paulus ad Ephes. 2. 9. ad Titum 3. 5. Ex humanioribus Tullius de claris Oratoribus: Ex te nos duplex afficit sollicitudo, hoc est propter te. Ulpianus in eum. D. de calumniatoribus: Ulpian. Ex hac causa litem perire iussit, & id genus alia. Igitur, ex quibus delectaverunt te, &c. hunc sensum reddunt. Propter hæc, quæ hætenus cecini; quia talis ac tantus es, Deus Homo, Homo Deus, tam speciosus formâ, tam præstans viribus, tam gloriosus triumphator, tam pretioso inunctus unguento, tam suavi perfusus odore; quia denique nomen tuum & fama, quasi aromatum fragrantia, mundum complet universum; propter hæc innumeræ te animæ depereunt, ad tuum trahuntur obsequium tanto tuæ famæ odore pellectæ. Regiones regnorum venient (exponit Chaldæus) ut suscipiant faciem tuam. Quod gratissimum Christo, atque gloriosissimum extat. Rectè hic S. Basil. Filia Regum quenam alie fuerim, quam generosa; ac magna, regiaque anima, quæ ob hanc ad humanam carnem sumendam condescensionem, agnito Christo, ipsum exhiberunt in honore, in vera fide, ac charitate perfecta, ipsius divinitatem gloria & honore prosequentes? En qua ratione divinum nomen post Incarnationis œconomiam, ubique gentium habetur illustre.

1960 Consonat Parenti Filius, Davidi Salomon Cant. 1. ubi veterem Ecclesiam ex arcano mentis sinu gemitus ducentem, & sic clamantem inducit: Osculetur me osculo oris sui; quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentula dilexerunt te. Trabe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Priora verba suspiria sunt pro Verbi divini Incarnatione, ut fert omnis penè Interpretum chorus. Exoptat (ait Honorius Augustodunensis) ut Christus per carnem Ecclesia jungatur, & Ecclesia ejus divinitati per spiritum societur. Ex Hebræo vertas: Erudiat me eruditione oris sui. Quasi Doctores reliquos, legislatores & Prophetas fastidita, unum exoptet Didascalum, incarnatâ Sapientiam, ut veniat & doceat

Damus eburnea B. Virgo.

Ex quibus ideò, propter quæ.

Chaldæ.

S. Basili.

Honori.

Osculum sponsa petit, id est, incarnationem.

ceat

ceat rudem atque insciam. Ipse, ipse, quem loquuntur, Propbeta, ipse loquatur, ipse me osculetur osculo oris sui: exponit Bernardus ser. 2. in Cantica. Exprimit statim Sponsa desiderii sui causam: Quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis. LXX. vertunt: Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Præsentit Sponsa Deum carne vestitum advenientem, & quasi præsentem alloquitur, commendans ejus ubera fragrantissima, doctrinam scilicet Evangelicam vino veteris legis austero excellentiorem. Hanc odoratissimam esse ait super omnia aromata pretiosissima; peropportunaque ut quoque versus diffundatur, unâ cum Divini Numinis notitiâ, & fama. Properea subtrexit è vestigio: Oleum effusum nomen tuum. Oleo unguenta significantur odoris optimi. Unde pro oleo, reddunt LXX. & communiter Patres synecdochè explicantes, unguentum: non pyxidi inclusum, sed vasculo effusum, quod suavissimam habet fragrantiam, longè lateque diffundat. Eiusmodi esse autumat corporati Dei nomen, id est, famam (ut non pauci explicant cum Vatablo, Genebrardo, & Rabbini) post Incarnationis Dominicæ œconomiam, diffusissimam, quæ totum orbem perfuderit per Evangelii propagationem: Ideò Adolescentula dilexerunt te. Quasi dicat: Statim atque effusi olei fragrantia gentiles populos afflavit (hos vocat Adolescentulas, ut qui post Judæos vocati sint) ad Christum avolarunt, posthabita Deorum veneratione. Quod luculentius explicat subjungens: Trabe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. LXX. vertunt: traxerunt me odores tui, tua celebris fama. Ex Hebræo, mutatis punctis legi potest: traxisti me: non quidem incomitata, sed multis slipata nationibus, conversorum ex gentibus infinita multitudo, quæ suavissimo famæ tuæ odore allectæ ad te current. Propter odorem famæ tuæ præclara; explicat Innominatus apud Genebrardum huc translationi applaudentem. Audiendus hic S. Anselmus. Oleum, dum in vase est, neque odorem profert, neque dolores sanat; effusum vero, odorem emittit, & dolores sanat: Ita & nomen Dei, dum ipse adhuc in sinu Patris conclusus teneretur, parum aut nihil cognoscebatur; postquam verò carnem sumpsit præsentia mundum visitans, se ipsum omnibus cognoscendum exposuit; odorem, id est, famam & bonam opinionem de se emisit. Rectissime ad rem nostram. Lege similia verba apud S. Ambros. lib. 3. de Virgin. paulò post medium, & apud S. Bernar. Ser. 15. in Cantica, & apud Origenem Hom. 1. ex duabus.

LXX.

Doctrina Christi odoratissima.

Innumeri ad Christum trahiti odore bona fama quoque versum diffusam.

Innomin.

S. Ansel.

Pl. 132. 1.

Isai. 11. 6. Innumeri in Ecclesiam congregati, qui bonâ Christiifiam à perfusis.

V. 21.

namomo, calamo, & castiâ; quo Aaron summus Hebræorum Pontifex fuit inunctus, & consecratus Exod. 30. & Levit. 8. 12. Et quidem tanta cum ubertate effusum unguentum super Pontificis caput, ut à capite ad barbam, indeque ad extremam vestimenti oram vel unguentum ipsum, vel saltem suavissima illius fragrantia descenderet. Sic modò capio oram vestimenti, non pro indumenti capite, sed pro simbria seu limbo, interprete Hilario in hunc Pl. Descendit etiam in oram vestimenti. Ora vestimenti ea sunt, quæ usque ad pedes defluunt. Cum autem, ut hæc fieret unctio, vestibus jam Pontificis indutus esset Aaron, ut constat ex Exo. 29. oram vestimenti non aliam esse reor, nisi tunicæ hyacinthinæ limbum, è quo appensa erant septuaginta duo malogranata, & totidem tintinnabula: totidem fuisse genera linguarum, in quas homines in confusione turris Babel dissipati abierunt, atque adeò omnes mundi nationes per illa malogranata esse designatas, perbellè putant sacri Interpretes, quos citat Pererius noster to. 2. in Genes. lib. 16. disp. 10. Igitur Christus Dominus, quatenus homo, postquam per Incarnationis mysterium divinitate ipsa fuit inunctus, & uberrimâ Spiritus sancti gratiâ, in Aaronica unktione præsignatâ (ut communiter docent Ecclesiæ Doctores) sic ubertim odorem notitiæ suæ profudit, ut totum orbem suavissimâ jucunditate perfunderet: ad imas usque vestes unguentum defluxit; ad omnia regna malogranatis designata; quæ in odorem unguentorum cucurrerunt, & ad pedes Christi provoluta sunt, interim perfonantibus aureis Apostolicæ prædicationis tintinnabulis, cujus sonus in omnem terram exivit, & in fines orbis terræ.

1962 Huc etiam spectasse reor stupendum illum Ezechielis currum, quem quatuor vectabant mystica Animalia, singula quaternis prædita faciebus versus quatuor mundi plagas. Vehabatur intra ipsius rhedæ ambitum throno insidens spirans quoddam hominis similitudinem ex electo conflatum & ignitum. Et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri. Quis tam obcuri ænigmatis sensus? Certè quatuor illis animalibus totidem Evangelistas, & universim Apostolos, viroque Apostolicos Evangelii ebuccinatores adumbrari, expositorum est existimatio. Humanâ verò specie illâ ex electo efformatâ, corporatum Verbum Christum præfigurari, indubia res est, ut claret ex S. Gregorio Hom. 2. in c. 1. Ezech. Theodoro ibidem, Ruperto libr. 1. in Ezech. c. 3. & multis aliis. Illud hic unum ad rem nostram expendo. Cur potius ex electo, quam ex alia materia fabricatum apparet divinisimum illud Christi simulacrum? Profectò non sine arcano mysterio. Si enim vox Hebræa chasmal, quæ pro electo ponitur, cabalifico vertatur more, & ordine legatur retrogrado, idem sonat atque lammasiach, id est, unguendus, unctus, Christus, Messias. Itaque si legas chasmal Hebræorum more à dextra in sinistram, invenies nomen, quod nihil significare autumant Rabbini; si à sinistra in dextram, invenies vocem, quæ Christum indiget inunctum: masiach enim est unctus, & Græcè Christus. Qui quidem ibi apparebat largo odoratissimoque divinitatis, & gratiarum oleo

S. Hilari.

Ezechielis currus ad bonam Christi famam toto orbe diffusam spectat.

Ezechi. 1.